

UN ÀNGEL ENVOLTAT DE DIMONIS

Em dic Malka. He estudiat Dret Mediambiental a la Universitat Rovira i Virgili on treballo en un projecte d'investigació. Fa sis anys que visc a Tarragona, però he nascut a l' Equador.

Malka vol dir "Reina" en hebreu i em van posar aquest nom en record a la meva tia-besàvia que també s'ho deia, encara que la cridaven Mala, un diminutiu. Ella és la protagonista del meu relat; una historia que ha traspassat fronteres i que ha canviat la meva vida en els últims temps.

Tot va començar quan jo era ben petita. Suportant una densa alenada de calor a les tardes de Guayaquil, xarrupàvem el "ceviche" fresc i assaboríem els "patacones" que amorosament preparava la mare. Asseguts al jardí escoltàvem el pare com descrivia en forma de faula a una heroïna que feia el bé i combatia el mal. El meu germà i jo ens manteníem fermes amb el cos recolzat l'un contra l'altre sense gairebé reaccionar, i de quan en quan segons es desenvolupava el conte, un escarritx a la boca ens feia cruixir les dents, però minuts més tard la suavitat del desenllaç dibuixava una expressió somrient a les nostres caretes. Després em deixava balancejar en el gronxador de corda lligat entre dos arbres i la imaginava com una bella princesa de rínxols daurats i uns ulls tan blaus com un llac en calma.

No va ser fins a l'adolescència quan a l'institut on cursava estudis secundaris, la nostra mestra ens encarrega un treball de recerca sobre un personatge de la família que admiréssim per quelcom que hagués fet. Havia vist dies enrere un documental sobre els camps de concentració a la Segona Guerra Mundial que el professor d' història havia analitzat. Tot i que es mostrava d'una manera subtil com van ser tots aquells fets, aquella visió fou com un sotrac per a mi i em vaig quedar totalment compungida.

Aquells horripilants barracots, les estances atapeïdes de lliteres, les taules de granit amb canaletes que desembocaven en un forat per on queia la sang dels cossos trossejats que anaven als forns crematoris; tot plegat empudegava l'ambient d' aquells indrets on tantes vides innocents havien quedat segades.

Tots naixem nuets, petits, innocents-pensava jo- però com pot ser? Què hi devia passar pel cap de tots aquells assassins per cometre aquelles atrocitats?

En explicar a casa el que havia vist fou el desencadenant per assabentar-me de qui van ser els meus avantpassats. Fins aleshores no s'havia parlat massa dels nostres orígens. Jo ho preguntava en moltes ocasions i es fugia d'aquesta qüestió amb d'altres que em fessin distreure. Calia escatir els motius i per fi ho vaig esclarir.

L' heroïna del conte de la meva infantesa tenia nom i cognoms.

Aquesta és la composició del meu descobriment :

Els rebesavis materns eran jueus polonesos; tenien cinc fills .Un d'ells va morir molt petit. Vivien a Brzesko, però ben aviat es traslladaren a Amberes (Bèlgica) evitant així la creixuda de l'antisemitisme i perseguint una vida més tranquil·la.

La filla més gran Gitla que era la meva besàvia es va casar amb un polonès que tenia diversos comptes pendents amb la justícia, sembla ser per uns negocis fraudulents, per la qual cosa decidiren emigrar a Sudamèrica concretament a l'Equador. S'endugueren amb ells una nena petita, la seva filla Jeanette que era la meva àvia i la resta de la família es quedà a la ciutat treballant com a talladors de diamants, el puntal de l'economia d'aquella capital. Tots excepte la més jove dels fills, la Mala que encara estudiava.

La Mala era una noia molt Intel·lectual. Era decidida, activa, seguidora de la moda i tenia una fortalesa innata. Parlava cinc idiomes i estava aprenent el sisè fet que no li impedia esgarrapar una mica de temps per a dedicar-lo a les tasques de la llar. També era membre d'una associació de caire militar on les joventuts Sionistes aprenien disciplina i equanimitat. La Mala era una persona valenta i això contrastava amb el seu caràcter tendre i generós amb els seus i amb els altres.

Mentrestant ja s'ensumava la invasió alemanya; els nazis havien entrat a Polònia i es va desfermar l'angoixa entre els jueus. A mil quilòmetres de distància s'inaugurava Auschwitz. La maquinària de l'extermini ja havia començat.

La Mala fou capturada. Viatjà durant dies en aquells vagons plens d'éssers humans amb una estrella groga al braç, desconcertats, tremolosos, arraulint-se a causa del fred i de la por, sense aigua i amb prou feines aire per a respirar. Sobrevivint a tanta crueltat va arribar al "Camp" i fent servir els seus coneixements, els de la "SS" li encomanaren feines de traducció. Allí es barrejaven gent de diferents ètnies i nacionalitats que s'havia de seleccionar.

Rebia un tracte de favor per la seva eficàcia i ella ho aprofitava per ajudar i fer més suportables les dures condicions de vida de tota aquella massa de gent sentenciada a la mort.

Impedia la separació de les mares amb els nadons i aconseguia treballs per a elles i així poder ajornar el seu destí de la càmera de gas. Portava d'amagat menjar als convalescents disminuint la seva tristesa i foragitant de les seves mentes les idees de llençar-se a las tanques electrificades i acabar amb el seu sofriment.

En la immensitat d'aquelles instal·lacions repartia missatges d'altres familiars i retalls de diaris per informar com s'anava desenrotllant la guerra, eludint

constantment les mirades receloses dels vigilants. La Mala era molt estimada, el seu somriure era com una llum entre tanta foscor.

Passat un temps coneix l'Edek, un pres polític polonès. Malgrat la seva joventut ja era un líder en el cercle d'empresonats de la seva índole.

L'Edek i la Mala es van enamorar i van viure un amor desenfrenat entre reixes. Ell lluitava entre la passió d'aquell amor i l'obsessió per escapar d'aquella gàbia maleïda. Finalment convenç la seva xicota per fugir. Molts dubtes frenaven la Mala d'aquella intenció, però prevalia que d'aquesta manera podria donar a conèixer al món tot el que allí estava passant.

La ingenuïtat en aquells tretze dies de llibertat els van portar a cometre errades i els van tornar a atrapar.

La ràbia i l'orgull dels nazis portaren a humiliar els joves pels carrers pedregosos lligats de mans i peus, davant els ulls plorosos i els cossos famèlics de tots els que sortien a veure els dos amants que feien l'últim camí cap a la soga que havia d'escanyar les seves vides.

Els arguments de la història de la Mala i tots els fets d'aquella barbàrie colpiren els cors dels seus descendents i sobretot a mi que em va afectar amb gran mesura.

Han transcorregut molts anys de llavors ençà quan jo ho vaig conèixer tot. I ara, un dia qualsevol de feina al despatx revisant els correus rebuts, observo el missatge d'una escriptora italiana que fascina per tot el testimoniatge dels supervivents de l'Holocaust, coneix de primera mà les trifulgues de la meva tia-besàvia.

Com un mar embravint indaga per arreu cercant els parents de la Mala que l'arrelen als seus cognoms i rastrejant les empremtes se sorprèn de trobar-ne un d'ells a Europa i de saber que jo porto el seu mateix nom.

Francesca Paci acumulava dades per a finalment escriure un llibre que reconstruïria per primera vegada un conte de fades i dimonis sense final feliç amb uns personatges carismàtics. Mai no sé n'havia fet tant de ressò potser per interessos polítics i religiosos, ja que la relació amorosa era entre una jueva i un polonès. No és que aquestes vivències fossin més importants que tots els milions de persones que van caure en mans d'aquells sanguinaris botxins sinó que era una història d'amor viscuda allí, envoltats de tanta repressió i espant. Es podia perpetuar quan els últims que ho poguessin explicar ja no hi fossin.

Amb tot aquest enrenou també vaig saber que hi havia una mena de secret familiar que impedia que jo sabés realment com es va resoldre tot aquest entrellat i que tenia a veure amb la meva àvia Jeanette. Jo no l'havia conegut

ni tan sols en fotografia. Ella va marxar a Jerusalem i va desaparèixer sense que mantingués cap contacte amb els seus fills i els seus néts.

Entre la Francesca i jo s'ha creat un lligam especial de carinyo i complicitat. El llibre ja s'ha publicat i ens regala una lectura sòbria i rigorosa amb matisos dolços i càlids que fan esclatar somriures i llàgrimes als seus lectors.

En un apartat ella anomena els meus sentiments i el desig que si algun dia tinc una filla es dirà també Malka el nom d'aquest personatge tan important d'aquest relat.

Centenars de persones que ja han llegit aquesta obra m'escriuen cada dia perquè els fa molta il·lusió poder conèixer un familiar que porta a les seves venes l'herència de la Mala. Em transmeten l'admiració per la lluita i la valentia que ella va demostrar i que enmig d'aquell infern diuen que va emergir un àngel. Reconeixent en la seva mirada l'estela de bondat que allà va deixar

Recentment he viatjat a Amberes i he visitat el carrer on va viure. M'ha produït molta tristor poder veure la petita placa que commemora que allí va viure la Mala Zimetbaum. És únicament això que es coneix d'ella.

Ara jo he pres el relleu del seu protagonisme. Em sento molt cofoia i sé que sens dubte el seu esperit viu en mi.

Tant de bo que m'encoratgi a tenir la seva fortalesa per anar superant els embats de la vida i desitjo que el pes de la seva humanitat sigui un exemple per no oblidar que aquells fets tant sinistres mai més puguin tornar a produir-se.